WIKIPEDIA

Lingua romanian

Le **lingua romanian** es un lingua romanic que es le lingua official de duo paises: Romania e Moldova. Lingua romanian ha influentias in le nove parolas del francese, italiano, anglese e pauc influentias slave. Le romaniano ha 28 000 000 parlatores native[1][2]: 21 000 000 in Romania, 3 000 000 in Moldova, 1 000 000 in Ukraina e immigrantes approx. 2 000 000 in Italia, approx. 2 000 000 in Espania, approx. 500 000 in USA e Canada.

Lingua romanian	
Nomine native:	Limba română, româneşte
instantia de:	lingua[*], lingua moderne[*]
subclasse de:	Eastern Romance languages[*]
parte de:	Eastern Romance languages[*]
Personas:	24 000 000±500
Scriptura:	alphabeto latin
Phylogenese:	
Statuto official	
Regulate per:	Romanian Academy
Codices de position	
ISO 639-1	ro
ISO 639-2	rum, ron
ISO 639-3	ron (http://www-01.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=ron)
Glottolog	roma1327 (http://glottolog.org/resource/languoid/id/roma1327)
Linguasphere	51-AAD-c (http://www.hortensj-garden.org/index.php?tnc=1&tr=lsr&nid=51-AAD-c)
IETF ID	ro
Wikimedia ID	ro (https://ro.wikipedia.org)
Commons:	Romanian language
categoria principal:	Categoria:Romaniano

Contento

Historia

Le lingua romanian ha essite formate durante le occuopation del Imperio Roman super le Thracia (o Dacia) que commenciava in le anno 106 (le victoria armate de Trajano super le dacos).

Grammatica

Formation de parolas derivate regularmente

In romaniano, il generalmente es possibile derivar un parola regularmente. In multe altere linguas europee, **derivar un parola regularmente** non es possibile, pro que le vocabulos ha assumite formas evoluite; lor origine, composition e connexiones familial ha essite obscurate. Pro exemplo, in interlingua, como in romanianio, **derivar un parola regularmente** es

possible: 'integr-e', 'dis-integr-ar', 'integr-itate', 're-integr-abile' – totes parolas basate in un mesme radice. In linguas national, tal connexiones es generalmente perdite, p.ex. un espaniol non pote vider facilemente que 'integridad' es le qualitate de esser 'entero'.

Lng	Substantivo	Infinitivo	Participio	Subst. derivate	Maestro del action	Habilitate de action	Habilitate de action repetative	Infinitivo opposite
IA	**integr**-e	**integr**-ar	**integr**-ate	integr-itate	**integr**-ator	**integr**-abile	re-**integr**-abile	dis-**integr**-ar
EN	integer	to **integr**-ate	**integr**-ated	integr-ity	**integr**-ator	**integr**-able	re-**integr**-able	to des-**integr**-ate
RO	întreg	a **integr**-a	**integr**-at	integr-itate	**integr**-ator	**integr**-abil	re-**integr**-abil	a dez-**integr**-a
RO	**aspir**at	a **aspir**a	**aspir**-at	aspir-ație	**aspir**-ator	**aspir**-abil	re-aspir-abil	a dez-aspir-a
RO	loc	a **locu**-i	**locu**-it	loc-ație	**locu**-itor	**locu**-ibil	re-locu-ibil	a dez-loca
RO	cânt/cântec	a **cânt**-a	**cânt**-at	cânt-are	**cânt**-ator	**cânt**-abil	re-cânt-abil	a des-cânta
RO	vizită	a **vizit**-a	**vizit**-at	vizit-are	**vizit**-ator	**vizit**-abil	re-vizit-abil	no opposite ~~(a dez-vizita)~~
RO	memorie	a **memor**-a	**memor**-at	memor-are	**memor**-ator	**memor**-abil	re-memor-abil	a uita (dezmemora)
RO	construire	a **constru**-i	**constru**-it	constru-cție	**constru**-ctor	**constru**-ibil	re-constru-ibil	a demola (dezconstrui)
RO	fapt	a face	**făc**-ut	fac-ere	**făc**-ător	~~**fac**-ubil~~	~~re-fac-ubil~~	a des-face
RO	profesare	a **profes**-a	**profes**-at	profes-are	**profes**-or	**profes**-abil	re-profes-abil	a dez-profesa
RO	îmbrăcăminte	a **îmbrac**-a	**îmbrac**-at	îmbrac-are	**îmbrac**-ător	**îmbrăc**-abil	re-îmbrac-abil	a dez-brăca
RO	fabrică	a **fabric**-a	**fabric**-at	fabric-ație	**fabric**-ator	**fabric**-abil	re-fabric-abil	a dez-fabrica
RO	inspirare	a **inspir**-a	**inspir**-at	inspir-ație	~~**inspir**-ator~~	**inspir**-abil	re-inspir-abil	a dez-inspira

In linguas national, le formation de parolas derivate regularmente es generalmente perdite, pro exemple:

(RO) loc - a locui - locuitor - locuibil
(EN) place - to live - inhabitant - habitable

(RO) fapt - a face - facator - facubil
(EN) fact - to do - maker - doable

Conjugation del verbos

Persona	Infinitivo	Presente	Passato	Futuro
Regula	*infinitivo*	*presente*	*haber(conj)* + **participio**	*va(conj)* + **infinitivo**
Eu/Io	a dansa	dansez	am **dansat**	voi **dansa**
Tu		dansezi	ai **dansat**	vei **dansa**
El/Ea		danseaza	a **dansat**	va **dansa**
Noi		dansam	am **dansat**	vom **dansa**
Voi		dansati	ati **dansat**	veti **dansa**
Ei/Ele		danseaza	au **dansat**	vor **dansa**

Persona	Infinitivo	Presente	Passato	Futuro
Regula	*infinitivo*	*presente*	*haber(conj)* + **participio**	*va(conj)* + **infinitivo**
Eu/Io	a canta	cant	am **cantat**	voi **canta**
Tu		canti	ai **cantat**	vei **canta**
El/Ea		canta	a **cantat**	va **canta**
Noi		cantam	am **cantat**	vom **canta**
Voi		cantati	ati **cantat**	veti **canta**
Ei/Ele		canta	au **cantat**	vor **canta**

Persona	Infinitivo	Presente	Passato	Futuro
Regula	*infinitivo*	*presente*	*haber(conj)* + **participio**	*va(conj)* + **infinitivo**
Eu/Io	a auzi	aud	am **auzit**	voi **auzi**
Tu		auzi	ai **auzit**	vei **auzi**
El/Ea		aude	a **auzit**	va **auzi**
Noi		auzim	am **auzit**	vom **auzi**
Voi		auziti	ati **auzit**	veti **auzi**
Ei/Ele		aud	au **auzit**	vor **auzi**

Vide etiam

- Lingua aromanian
- Lingua istro-romanian

Referentias

1. Union latin - Le odissey de linguas http://dpel.unilat.org/DPEL/Creation/Odyssee/5.es.asp
2. Ethnologue http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=ron

v · t · e (https://ia.wikipedia.org/w/index.php?title=Patrono:Linguas_romanic&action=edit) **Linguas romanic**

Linguas de origine	Latino classic† · Latino vulgar†	
Sardo-romanic	Sardo (Sardo campidanese · Sardo logudorese)	
Linguas romanic occidental	**Ibero-romanic**	Aragonese · Asturian · Gallecian · Leonese (Mirandese) · Portugese · Espaniol

	Galo-romanic	Idiomes galo-italic? · Catalano · (Valenciano) · Francese · Franco-provenzale (Patois valdostano) · Lombardo · Occitan · Vallone · Veneto/Venetian? · Pedemontese · Romanzo britannico†
	Reto-romanic	Rhetoromancio?/Romancio · Furlano · Ladino · Engadino
Linguas romanic oriental	**Italico-romanic**	Corso · Gallurese · Sassarese · Italiano (Dialetti italiani) · Napoletano (Italiano meridionale) · Siciliano
	Balcano-romanic	Arumeno/Aromanian? · Romanian · Dalmatiano† · Istriota† · Istrorumanian
Linguas romanic meridional?	Mozarabico† · Romancio? de Africa†	

† lingua estinta (nessun sopravvissuto tra i parlanti nativi e nessuno tra i discedenti) – (necun supervivantes re le parlatores native e necun re le descententes?)